

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:

Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. lde küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:

Városi könyvnyomda-vál-
lalat irodája. lde küldendők
az előfizetési díjak és hírde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDÉSI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. Felelős szerkesztő: KONCZ AKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Szegényügyünkről.

(K.) A szegényüggyel érdemes foglalkozni mindig, de különösen most, ebben a szociális világban, midőn minden oldalról elégedetlenséggel találkozunk. A nehéz megélhetési viszonyok, az emberekre ráomló bajok és szerencsétlenségek, elemi csapások és az emberi könnyelműségből származó romlások megsokszorozták a szegények számát és az irgalomra számító légióját úgy, hogy a minden oldalról feltörő bajokon csak akkor és úgy segíthetünk, ha ezt a kérdést alaposan tanulmányozva a segítségadás okos módját eltaláljuk.

Nálunk Magyarországon a törvényhatóságok, városok, községek, emberbaráti intézmények és a szegények sorsát szívéükön viselő emberek igen sokat foglalkoztak és foglalkoznak manapság is a segélyre szoruló helyzetének orvoslásával. Szabályrendeleteket gyártottak a szegényügy rendezéséről, ánkéteket tartanak, hogy miképpen lehetne a siralom völgyét az emberbaráti szeretet sugárkévéjével bevilágítani és bemelegíteni, a módosabb városok és községek szegényházakat építettek és segíteni vágyván a földporáig leveretteken, valóságos hajtóvadászatot rendeztek a szegényház népesítésére, másutt ismét a társadalom hőlgyei, az irgalom földi angyalai vették áldó szeretetükbe a szegényeket, ismét máshol népkonyhákat állítottak, melegedő szobákat rendeztek és mégis-mégis, aki csak egy pillanatra is betekint a föld boldogtalanainak életébe, szomoruan tapasztalja, hogy a bajokon csak szórványosan van segítve, emberi szeretetünk csak efemer jellegű, a legtöbb esetben nem a valódi szegényeknek jut a segítség, hanem a korhely és dologtalan mihaszna emberek jutnak alamizsnához. Ismerem városunk szegényeinek viszonyait. Tíz éve látom a debreceni jótékony nőegyletnek segítségosztó jobbkezeit fáradhatatlanul, önfeláldozásban dolgozni. Azt is látom az előttem fekvő és kezeimen átmenő irásokból, hogy a város mennyit költ a szegények segélyezésére, egyesek állandó nyomorának vagy pillanatnyi gondjának enyhítésére; ismerem azokat, akik mindig készek erszényükhöz nyulni, ha az élet fekete nyomora könyörületért eseng, látom naponként a társadalom szívének megnyilatkozását és mégis ott vagyunk, hogy nem tudunk eleget tenni és csak némileg is elvenni valamit abból a sötét felhőkből, amelyek az emberek ezreinek lelkére borulnak.

Ebből én azt látom, hogy a módosabb embereknek, városoknak, községeknek van szívé a nyomor enyhítésére, de a meg- és felajánlott eszközöket nem ok- és célszerűen használjuk fel. Vagyis az a mi hibánk, hogy emberbaráti szeretetünket első sorban is nem egyesítjük egy fókuszban, hanem külön-külön osztogatjuk segítségünket és ebben a segítségben nagy szerepe van a tiszteletreméltó versengésnek és valljuk meg őszintén, néha-néha a korunkat jellemző

feltűnési vágnak is. Vagyis még a humanizmust is a városra visszük és míg egyesítve erőnket le tudnánk küzdeni a nyomor fenyegető rémét, így széttagolva, filléreinket megosztva míg egyeseket támogatunk, az igazi szegénységet ott hagyjuk vigasztalanul fetrengve a nyomorban.

Ismerek ugynevezett élelmes szegényeket, akik az irgalom filléreiből meglehetősen gondtalan és hozzáteszem, dologtalan életet élnek. Állandó segítséget kapnak a városunkban áldásosan működő nőegyletektől, néha kettőtől, háromtól, rendes havi segélyben részesíti őket a város, télen a népkonyha menti fel őket a napi ellátás kiadásaitól. Amiből az következik, hogy míg egyesek három-négy helyről kapnak segítséget, addig az ugynevezett szemérmes szegény koplal és boldog, ha valamelyes emberbaráti intézménytől néhány fillérnyi segítséget kap.

Ha azonban városunk szegényügyei egy kézben folyának össze, ha összes szegényeinket nyilván tartanánk, ha nem ötletszerűen, személyeket válogatva, hanem a valódi nyomort figyeljük meg, az ilyen összehalmozott segélyezések nem történnének meg. Akkor az igazi nyomorgó kapna első sorban kenyeret, akkor a szemérmes szegénynek is jutna valami, mert nem kapkodnák el a jótéteményeket azok, akik üzleti tőkét csinálnak az emberek jóhiszeműségéből, könyörülő szeretetéből és mindazon helyek felkereséséből, ahol állandó, vagy pillanatnyi segedelemre számítanak és számításukban a legtöbb esetben csak nagy ritkán csalódnak.

Ezen a bajokon pedig úgy és akkor lehetne segíteni, ha a város egy szegényügyi osztályt szervezne, még pedig német mintára. Ott vannak előttünk a német városok, ahol mintaszerűen vezetik a szegények ügyét. A várost feladatában a nagy közönség támogatja; nem várja, míg a szegény jelentkezik, hanem felkeresi, felkutatja azokat, életviszonyaikat a segítség tartama alatt megfigyeli, ellenőrzi és éles szemével betekint a nyomornak, a valódi szegénységnek fekete hajlékába, miáltal eléri azt, hogy méltatlanokra nem pazarolja sem szívének szeretetét, sem erszényének fillereit.

Nagy hibája szegényügyünknek az is, hogy a szegény csak hosszas utánjárás és várakozás után jut a legtöbb esetben segítséghez. Előbb megvizsgálják, — persze napok mulva — hogy igazat beszél-e nyomoráról, a rendőrség kiszáll hozzá, a tapasztaltakról jelentést tesz, ez a jelentés bekerül a tanácshoz, a végzés azután a kiadóba kerül, ott a sorrend szerint leírják, a szegénynek kézbesítik, egy szóval az a jámbor akár éhen halhat, míg valamelyes segítséghez jut. Itt azonban még nem végződik a dolog, mert tárgyalás alá kerül az illetőnek illetősége, megindulnak a jegyzékváltások és sokszor évekig eltart azon kérdés eldöntése, vajjon kit terhel a segélyezési összeg megtérítése.

Ami pedig ama pillanatnyi segítségeket illeti, melyeket a szegények és didergők a polgármesteri irodában kapnak, célravezető segítségi eszközöknek nem bizonyulnak, mert ide mindenféle méltatlan ember vetődik fel és csak hogy siránkozásától szabaduljanak, kielégítik őket néhány koronával. Ezek azután állandó alakjai a városház folyosóinak és nem is távoznak el addig, míg valamit nem kapnak.

Ennek azután az a következménye, hogy míg a város a maga pénztárából és a jószívü emberbarátok ajándékából igen sok pénzt oszt ki, addig tulajdonképpen a bajon nincs segítve, az utcai kéregetők szaporodnak, a házakba követelőleg lépnek be; azok pedig, akik hiába várják a hivatalos processus lassúságát, csöndes rezignációval vagy földi létüket átkozó elkeseredéssel vonszolják nyomorult életüket a szenvedések és nélkülözések tövises útján.

Lapunk jövő számában ismertetni fogjuk a német szegényügyet. Aki figyelmére fogja méltatni sorainkat, az meg fog győződni arról, hogy e tekintetben nagyon hátra vagyunk és igen sok a tennivalónk.

A debreceni egyetem tervezete.

A debreceni főiskola akadémiai tanácsa által tárgyalási alapul elfogadott javaslat.

— Irta: Kun Béla dr. jogtanár. —

Körülbelül másfél évtizede annak, hogy a debreceni ref. főiskola továbbfejlesztésére és különösen bölcsészeti fakultással és tanárképzőintézettel kiegészítésére irányuló óhaj ugy a debreceni társadalomban, mint a főiskola felettes hatóságai, az illetékes református egyházi szervezetek körében nagyobb hullámokat kezdett vetni.

Az akkor nagy lelkesedéssel megindult társadalmi mozgalom azzal a haszonnal mindenestre járt, hogy az érdeklődést nagy cél iránt széles körökben fölkeltsé, minek révén hagyományokkal, adományokkal — a bölcsészeti fakultás céljaira — a főiskolát számosan fölkeresték ugy Debrecenből, mint az ország különböző vidékeiről; — ám másrészt azt is nyilvánvalóvá tette, hogy pusztán eféle adakozások útján belátható időközön belől nem lehet a kollégium vagyona — melynek jövedelmei az összes szükségletek megfelelő kielégítésére most sem elegendők — annyira növelni, hogy még egy akadémiai fakultás, vagy épen egyetem felállítható legyen.

A mozgalom tulajdonképpen azonban a református egyház kormányzó testületei köréből eredt. Az 1891. évben Budapesten összeült országos zsinat kimondotta, hogy Kolozsvártt egy theologiai, Debrecenben pedig egy bölcsészeti fakultás felállítását szükségesnek látja. Ám megelégedett az elvi kijelentéssel s e határozatnak reális eredménye csupán annyi volt, hogy az egyházi főhatóságok hivatalos felhívására megindult országos gyűjtés során a kicsiny, szegény egyházközösségek is elküldték a maguk filléreit a debreceni bölcsészeti fakultás céljaira. A kolozsvári theologiai akadémia — igaz, hogy egy másik theologiai tanintézet megszüntetése árán — már régen létesült, a debreceni bölcsészeti fakultás ügye azonban az akció révén vajmi kevés haladt az igen távoli megvalósulás felé.

Az a körülmény, hogy a zsinat elvi kijelentése sem járt nagyobb kézzelfogható eredménnyel, meggyőzhette a még kételkedőket, hogy a debreceni főiskola továbbfejlesztése csakis a három legközvetlenebbül érdekelt tényező: a tiszántuli református egyházkerület, mint a főiskola közvetlen főhatósága, — a szintén fentartóként szereplő debreceni református egyház, — és főképen Debrecen város

hatályos közreműködésével, azaz anyagi áldozatával történhetik.

E három tényező közül ebből a szempontból legkevésbé az egyházkerület jöhet számba, melynek vagyona nincs s mely saját közigazgatási szükségleteit is egész a legújabb időkig a kebelébe tartozó egyházközösségek különben is súlyos — sok helyt az állami adó kétszerezését, sőt háromszorosát is kitevő — egyházi adójának igénybe vételével fedezte.

Sokkal inkább számításba vehető a debreceni református egyház, mely tekintélyes vagyonnal bir és tagjai adózási képességében is jelentékeny anyagi erő felett rendelkezik. Méginkább Debrecen város, mely egyrészt az országnak egyik leggazdagabb városa, másrészt századok óta a legerősebb patrónusa volt a főiskolának, kétségkívül annak tudatában, hogy e főiskola fennmaradása és fejlesztése a legközvetlenebb erkölcsi és anyagi haszonnal magára Debrecen városára jár.

A legnevezetesebb lépést a bölcsészeti fakultás felé is eddig Debrecen város tette. Abból a nagyszabású tervből ugyan, melyet 1896-ban Szabó József, akkori városi főszámvevő vetett fel, hogy t. i. Debrecen város azáltal tegye emlékezetessé hazánk ezeréves fennállásának ünnepét, hogy a debreceni egyetem céljaira a Hortobágyból szakítson ki és engedjen át 10,000 holdat — tehát több millió korona értéket — semmi sem lett, de két tanszék alapjául 200,000 koronát szavazott meg a város, oly módon, hogy ez összegnek 5% kamatait, mihelyt az illető tanszékek tényleg felállítatnak, azonnal folyósítani fogja. Ennek az alapítványnak terhére két új bölcsészeti tanszék már a jövő iskolai évre tényleg be fog tölteni.

Ugyancsak megtette a maga ajánlatát a debreceni ref. egyház is, egy tanszék alapjául 100,000 koronát szavazván meg. Ez az ajánlat később ugyan vitássá tétetett azon a címen, hogy a debreceni egyház egyes tagjai összesen a megajánlott 100,000 koronát meghaladó összeget adományoztak már a bölcsészeti fakultás céljaira, azonban végre is egy olyan határozattal oldatott meg a vita, amely szerint a debreceni egyház ugyan vállalt kötelezettségét immár lerovottnak tekinti, de azért ezt a 100,000 koronát hajlandó azonnal befizetni, mihelyt az egyetem valóban létesül.

Eközben ugyanis a bölcsészeti fakultás helyébe — mely alatt harmadik akadémiai fakultást is lehet érteni — mindinkább a Debrecenben felállítandó protestáns egyetem gondolata lépett előtérbe. E változásban alighanem része van az 1848. évi XX. t.-c. végrehajtása címén megindult mozgalomnak. Annak a teljes egyenlőségnek, amelyet ez a törvénycikk a bevett vallásfelekezetre nézve elvként megállapít, következményeként mondotta ki a magyarországi református egyház egyetemes konventje 1900. évi 43. számú határozatában, hogy a „különböző egyházak jogviszonyait rendező és az egyházak jogállására vonatkozó országos törvények értelmében a protestáns egyházak is jogosan kívánhatják az állami egyetemen egy protestáns theologiai fakultás felállítását.“

Csak hogy ennek kívánására — ugy látszik — magának a református egyháznak sem volt nagy kedve. A ref. egyház szereti az egyházi tevékenység területét minden más társadalmi körétől — így az államétól is — élesen elhatárolni s elvi álláspontja az, hogy sem az egyháznak az állami, sem az államnak a szorosán vett egyházi ügyekbe nem kell beavatkozni s állam és egyház, mint külön két társadalmi kör egymással össze nem vegyítendők.

Az állami egyetemen felállítandó protestáns theologiai fakultás gondolata ez okból a református egyházkerületeknél nagy tetszésre nem találhatott. Először a dunamelléki egyházkerület nyilatkozott e tárgyban, kijelentvén 1902. évi rendes közgyűlésén, hogy nem kívánja a protestáns theologiai fakultásnak állami egyetemen felállítását, hanem protestáns egyetem létesítését kívánja és pedig Debrecenben, az itteni főiskolának bölcsészeti fakultással és tanárképző intézettel kiegészítése által.

A dunamelléki egyházkerület ezen állásfoglalása után a tiszántúli egyházkerület 1902. évi őszi közgyűlésén Puky Gyula, Debrecen város és Hajdu vármegye akkori főispánja, úgy a dunamelléki, mint a tiszántúli egyházkerületnek tanácsbírája, terjesztett elő hasonlított indítványt, melynek veleje ez: Mondja ki az egyházkerületi közgyűlés, hogy a protestáns theologiai fakultásnak az állami egyetemen felállítását nem kívánja, hanem kívánja a debreceni főiskolának egyetemmé fejlesztését, a jelenleg létező két fakultás egyetemi színvonalra emelésével, a bölcsészeti fakultás és tanárképző intézet felállításával; esetleg a Debrecenben létező gazdasági tanintézet alapján egy gazdasági fakultás kombinációba vételével; egyelőre orvosi kar nélkül ugyan, de olyan szervezettel, hogy a közkórház és bábaképezde bevonásával tiszti orvosi tanfolyam is nyitható legyen. Az így létesítendő egyetem a magyarországi református egyház konventjének, mint fentartó testületnek közvetlen hatósága alá helyeztessék. A szükséges költségek fedezése a debreceni főiskola létező vagyonainak jövedelmeiből, továbbá a református egyházkerületek, a testvér ágostai evangélikus egyház és a helyi törvényhatóságok — tehát Debrecen város és Hajdu vármegye alapítványai, — a református egyetemes konvent által meghatározandó fentartási hozzájárulás és az 1848. XX. alapján követelhető állami dotáció útján történjék.

Az egyházkerületi közgyűlés ezt az indítványt kiadta a főiskolai igazgatótanács akadémiái albizottságának, azzal az utasítással, hogy magát az indítványozó Puky Gyulával kiegészítvén, terjesszen elő részletes javaslatot a debreceni egyetem keretei és szükségletei tekintetében, — valamint nyilatkozzék abban a kérdésben is, vajjon az állami egyetemen protestáns theologiai fakultás létesítését kívánatosnak véli-e.

Az akadémiái albizottság munkálatának alapjául az akadémiái tanács megbízásából dr. Ferenczy Gyula készített egy tervezetet, melyszerint a bölcsészeti fakultás és tanárképző intézet felállítása, mint elodázhatatlan szükségesség van megjelölve s tán épen ezért a lehető legyszerényebb keretek között tervezve. E munkálat szerint a létesítendő bölcsészeti fakultáson, — mely úgy, mint a budapesti egyetemen is, magában foglalná a bölcsészettudomány-történelmi szakcsoporton kívül a matematika-természettudományi szakcsoportot is, — a budapesti egyetemen 46, a kolozsvárin pedig két fakultásra osztva 26 tanár által ellátott tudományokra összesen 12 tanszék állíthatnák, melyből 7 a bölcsészettudomány-történelmi tárgyakra, 5 pedig a matematika-természettudományi tárgyakra esnék.

Az akadémiái albizottság a hozzátett indítvány tárgyalása során mindenekelőtt kimondta, hogy protestáns theologiai fakultásnak az állami egyetemen felállítását kívánatosnak nem tartja. Azután kiterjeszkedett arra a kérdésre is, vajjon a tervezett egyetem a létező fakultások változatlanul fennmaradhatnának-e s arra a megállapodásra jutott, hogy egyetemi színvonal biztosítása

érdekéből a theologiai karon legalább 6, a jogi karon legalább 10 tanszékre föltétlenül szükség van s így még egy theologiai és 2 jogi tanszék felállításáról mindenestre gondoskodni kellene. A bölcsészeti fakultást sem látta a Ferenczy által tervezett keretekben megvalósíthatónak s a legszükségesebb tanszékek számát — a bölcsészettudomány-történelmi csoportba tartozókat szaporítván 2-vel — 14-ben állapította meg. De kimondta az albizottság azt is, hogy ezen legszűkebb kereteken túl kívánatos még a theologiai karon 2, a jogi karon 2, a bölcsészeti karon — és pedig a matematika-természettudományi csoportban — öt tanszék fölállítását. A gazdasági és orvosi fakultás gondolata nem vétetett kombinációba.

Az egyházkerületi közgyűlés 1903 novemberben tárgyalta az akadémiái albizottság előterjesztését. Az indítványt tevő Puky Gyula már ekkor nem volt debreceni főispán, tiszántúli egyházkerületi tanácsbírói tisztéről is lemondófelében volt s az indítványt tárgyaló közgyűlésen jelen nem volt.

Az egyházkerületi közgyűlés, a főiskolai igazgatótanács javaslatára, az akadémiái albizottság munkálatát azzal a módosítással, hogy a theologiai fakultáson legalább 7, a bölcsészeti fakultáson pedig legalább 15 — és pedig ebből a bölcsészettudomány-történelmi csoporton 10 — tanszék létesítése okvetlenül szükséges, a bizottság javaslatában foglalt azon gondolatot azonban, melyszerint a kerület a konvent útján az összeülendő országos zsinat elé a debreceni egyetem céljaira országos egyházi-adó kivételére javaslatot tegyen, mint az eszme népszerűsítésére alkalmast, végleg elejtette; — megbizta a főiskolai gazdasági tanácsot, hogy a főiskolának a debreceni protestáns egyetem, bölcsészeti fakultás és tanárképző céljaira meglevő alapjait mutassa ki; — kimondotta elvileg egy theologiai vagy bölcsészeti tanszéknek az egyházkerületi pénztár terhére felállítását s az eszme sikeres propagálhatása céljából az egyházkerületi elnökség vezetése alatt 16 tagból álló központi egyetemi bizottságot alakított; ugyancsak e célból elhatározta azt is, hogy minden egyházmegyében valláskülönbség nélkül választandó tagokból egyetemi bizottságok alakítandók, — Debrecen város és Hajdu megye területére pedig maga a kerület választ ilyen bizottságot; végül kimondta, hogy megkeresi Debrecen várost és a debreceni református egyházat, hogy bejelentett alapítványait biztosítsák.

Ez alatt az 1848. évi XX. törvények végrehajtása címén megindult mozgalom is határozottabb alakot öltött és az egyetemes konvent felhívta a református egyház kebelébe tartozó iskolák fentartó testületeit, hogy fedezetlen — tehát állami hozzájárulás útján fedezendő szükségleteiket mutassák ki. Ennek folytán készült dr. Bartha Béla tollából a bölcsészeti fakultással és tanárképző intézettel kiegészítendő debreceni főiskola fedezetlen szükségleteit föltüntető azon munkálat, melyet az egyházkerület 1904. évi őszi közgyűlése magáévá tett, mely az előző évi határozatban megállapított keretek közt mozog, azzal a különbséggel, hogy a jogi karon az akkor meghatározott 10 helyett — minden indokolás nélkül — 9-ről szól. E munkálat, — melynek számításai meglehetősen komplikáltak — az összes fedezetlen szükségletet évi 212,000 koronában állapítja meg.

E munkálat 1905 tavaszán került a konvent elé, mely azt felülvizsgálat céljából kiadta tanügyi bizottságának. A tanügyi bizottság jelentését és javaslatát — melyet Dóczi Imre szerkesztett — a konvent 1905 novemberben elfogadta.

(Folyt. köv.)

Andrássy rendeletei Bihar vármegyéhez.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter Bihar vármegyéhez legújabbán három rendeletet küldött: mind a három világot vet arra, hogy az elkeseredett küzdelemre, melyet a régi rendszer az új korszak ellen folytat. Glatz Antal főispán a legnagyobb jóakarattal vette át a hivatal vezetését, ennek ellenére kezdettől fogva kiméretlenül támadták és támadják; s a támadások természetesen nem csak a főispánnak, hanem az új kormányának szólnak.

De a régi rendszert új küzdelmében súlyos vereségek érték. Országgra szóló kudarcot vallottak a baksis ügyben, amikor valósággal erkölcsatlenséget akartak jogszokássá avatni. Az ajándék kérdését tudvalévően Szöllősy Ferenc magyarcserei főszolgabírónak, a híres kortesvezérnek fegyelmi ügye vetette fölszínre. A vármegye közigazgatási bizottsága kimondotta, hogy a vizsgálatot nem kell kiterjeszteni a kérdésre: kapott-e a főbíró ajándékba tűzifát, mert hiszen a tisztviselők megajándékozása Biharban régi szokás. Mindenek élénk emlékezetében van még, hogy Andrássy Gyula gróf belügyminiszter a hozzá ez ügyben intézett interpellációra mily korrekt feleletet adott, az egész ország közvéleményének lelkes helyeslése közepette fejtén ki a közigazgatás tisztaságáról, a tisztviselők reputációjáról vallott elveit.

A belügyminiszter ez ügyben most energikus rendeletet is küldött a vármegyéhez, a főispán fölebbezése folytán megsemmisítvén a közigazgatási bizottság határozatát. A miniszter elrendeli, hogy igenis, a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat során ezt a vádat is vizsgálat alá kell venni: kapott-e a főbíró a püspökségtől és káptalantól tűzifát ajándékul, rámutatván arra, hogy a köztisztviselő bírói hivatást is gyakorol s ezért óvakodnia kell még a gyanulátszátától is, ami a nép körében megingathatná a pártatlanságba vetett hitet.

Egy másik rendelete a belügyminiszternek arról tesz bizonyosságot, mily féltékenyen örökdi Andrásy Gyula gróf a törvényhatóságok autonóm jogain. A főispán intézkedését sem hagyja mindenben jóvá, ha annak csak legcsekélyebb mértékben is az önkormányzati jogra nézve sérelmes magyarázatot is lehet adni. Minapában ugyanis a főispán elrendelte, hogy a vármegye közigazgatási életében előforduló minden fontosabb okiratot neki bemutatassanak. Ebben Miskolczi Ferenc alispán égbekiáltó sérelmet látott s nem késett a belügyminiszterhez fordulni, hogy a főispán e rendeletét változtassa meg. Ez ügyben megérkezett a belügyminiszter döntése, aki leiratában előre bocsátja, hogy úgy az adott fölvilágosításokból, mint a főispán kérdéses fölhevásának szövegéből is világosan kitűnik, hogy itt senki sem akart autonóm jogokat sérteni: a főispánt a legjobb intenciók vezették, amikor ismerni akarta a gondjaira bizott vármegye ügyeit s ellenőrző jogának gyakorlása végett a folytonos írásbeli fölvilágosítások kérése, jelentések bekívánása helyett olyan eljárást akart életbe léptetni, amely rá is, az alispánra is kevesebb munkaterhet hárított volna. Mindazonáltal — folytatja rendeletében a miniszter — noha a főispánnak a törvény jogot ad arra, hogy minden ügyiratot megtekinthessen, ahányszor csak jónak látja: még sem hagyja jóvá egészben a főispán ez intézkedését, mert említett jogának nem lehet oly kiterjesztő magyarázatot adni, hogy nem esetről-esetre tett, hanem általános érvényű rendelkezés alapján kívánja minden ügy előzetes bemutatását. Megjegyzi azonban a minisz-

ter, hogy a közgyűlés és a közigazgatási bizottság elő tartozó ügyekre nézve a főispán rendeletét érvényben tartja, mert e bizottságok elnöke a főispán lévén: ismernie kell az ügyeket, amelyek e fórumok elé kerülnek.

Látnivaló e rendeletből az is, hogy Andrásy gróf nyilván tudja, hogy Biharban nem az autonómia védelméről, hanem arról van szó, hogy az új éra hiveinek minél több akadályt gördítsenek az útjába.

Legjobban megleckézteti azonban az autonómia fölös védőit harmadik leiratában, amely szigorú hangjánál fogva nagy és üdvös konsternációt keltett a nagyváradi vármegye-házán. Mikor ugyanis Tisza István gróf a decemberi közgyűlésen hevesen kikelt a főispán ellen: a vármegye lakossága erre spontán tüntetéssel felelt. A küszöbön levő új esztendő használták föl alkalmul s százával sereglettek be a főispán elé üdvözőlő deputációba. Ekkor történt, hogy a kisterembe nem fért a nagy sokaság s a nyitva levő nagy terembe is benyomult. Ebből a jelentéktelen dologból is az autonómia sérelmét kovácsolták a régi rend emberei. Megvádolták a főispánt, hogy önként fölnyitotta a nagyterem ajtaját, holott azt a törvény szerint csak az alispán nyitathatja ki; hogy ott vandál pusztítást vittek véghez a butorokban és így tovább. Mikor pedig erre a főispán kijelentette, hogy a terem nem ő nyitatta föl, sőt előzetesen a deputáció érkezéséről sem volt tudomása: Keszthelyi Zoltán főjegyző elkövette azt az izléstelenséget, hogy a vármegye-házi hajdu- és cselédszemélyzetet vonultatta föl tanunak a főispán ellen.

Erre az okvetetlenkedésre a belügyminiszter kemény hangú rendeletben felel.

— Kétséget nem szenved, — mondja rendeletében — hogy a vármegye-ház fölötti felügyelet és rendelkezés az alispán hatásköréhez tartozik, ki e jogát a közigazgatás és közérdek szempontjából és figyelembe vételével gyakorolja. Az alispán ama eljárása azonban, hogy az alkotmányos kormány által a vármegye élére állított főispán elől a vármegye-házi termeket elzáratta, nemcsak a legnagyobb mértékben tiszteletlenség, hanem a vármegye által rá ruházott hatáskörrel való egyenes visszaélés, amely föltétlenül elítélendő s ismétlődése a közszolgálat érdekében meg nem engedhető. A vármegye-ház a közigazgatás s a vármegye közéletének érdekeit szolgálja s részemről nem látok semmi sérelmet főforogni abban, hogy a vármegye igénybe vegye. Ezenben méltán kelt megütközést a közszolgálatra káros ama akadékoskodás, melyet az alispán a vármegye törvényes főispánjával, mint az alkotmányos államhatalom helyi képviselőjével szemben tanusít, szem elől tévesztve azt, hogy az önkormányzati jogok nem arra valók, hogy kezeljék azokat személyes torzalkodásaik eszközeiül használják föl. A kormány, mely az alkotmányos rend helyreállítására vállalkozott, az önkormányzat épségben tartásában látja ennek éppen egyik legnagyobb biztosítékát. De éppen azért, mert a törvényhatóságok önkormányzati jogait mindenki által tiszteletben kívánom tartatni, épp oly kevésbé engedhetem meg e jogokkal való visszaélést, mint azoknak tényleges csonkítását.

A miniszter rendelete végén meghagyja, hogy ily értelemben az intézkedést haladéktalanul tegyék meg, ne akadályozzák a főispánt, hogy az ellenőrző jogát gyakorolva, a hivatalokat szabadon megtekinthesse s ne sértsék meg a köteles tiszteletet, amivel neki, mint az államhatalom képviselőjének tartoznak. Az intézkedésről Andrásy mielőbb, legkésőbb azonban harminc nap alatt jelentést kér.

Komlóssy László és Sápy Sámuel országgyűlési képviselők tudósítása az országgyűlésről 1848-ban.

(Folytatás és vége.)

Délután az egész országos küldöttség, ki nem véve a fő R. Rik. tagokat is, Kossuth szállásán jelentek meg, ott várva mind egyik a Nádor által elküldendő királyi választ, azonban több ízben aggodalmat szült hírek érkeztek, úgy hogy egy és más helyen befolyással bíró küldöttségi tagok eltávozások, munkálkodni a siker végett s különösen Herceg Eszterházy Pál, ifju Gróf Cziráky, Lonovics püspök és mások is, kedvező válasz végett munkálkodtak: azonban egész estve, sőt fél 12-ig is sokszor összejöttek és ismét elszéledt tagjai a küldöttségnek hiába várahoztak, akkor végképpen elszéledtek, azonban Gróf Batthyány után, éppen akkor iratott alá Ő Felsége által s amidőn ez reggeli 8 órakor aszvejtött küldöttségnek tudtára jött -- ugyan akkor kevés idő múlva a királyi válasz tartalmához képest Ő Felsége a teljes hatalmu királyi helytartótól jött Gróf Batthyány Lajosnak Miniszter Elnökké lett kinevezése, azon meghatalmazással, hogy Minisztérium alakítása van rá bízva. Tizenegy órakor Bécsből kijöttünk, Pozsonyba érkezve számos nép, magyar ruhába öltözött ifjúság a helybeli s Győrből is idejött egyen ruhás polgár katonák sorai között ment a küldöttség a Zöldfa czim alatti fogadóhoz, ahol a terembe menve, Kossuth és az új miniszter Elnök az erkélyre lépven, Kossuth egy beszéddel bemutatta az új Minisztert, felszólította a pozsonyi országgyűlési ifjúságot és polgárságot a jelen nagyszerű reformok keresztül vitelére, a csend és rend fenntartására; az új Miniszter is nyilvánította, miként nem szavak, hanem tettek által akarja a közbirodalmat megnyerni, azt eleve kikérte.

Hogyan alakuland a Minisztérium hivatalosan és hitelesen, nem tudhatni, annyi bizonyos, hogy Deák Ferenc, ha elfogadja, egy tárcát ő is kap, rajta kívül Báró Perényi Zsigmond, Gróf Széchenyi István és Báró Eötvös Józsefről is van szó, Kossuth Lajost is említik s ha vállal, ki sem marad, de azt mondják, nem akar minisztériumot vállalni, hanem a Minisztérium ujságát fogná szerkeszteni.

E nem is gyanított, annál kevésbé reménylett változás kevés napok alatt sok fennálló rendszereken változást fog tenni s néhány napok alatt működését megkezdi az Minisztérium.

Egyébiránt Kossuth Lajosnak visszatérésünk alkalmával tartott beszédét a f. és 1848 ik évi mártius 13-án estve Pozsonyban tartott népgyűlésnek határozatát a./ alatt tisztelettel ide melléklem. Végre tisztelettel jelentem azt is, hogy a vasut tárgyában készült petitiót Bécsben lettem alatt vettük s azt a legelső alkalommal elő fogjuk terjeszteni.

Ki is töbnyire kedvezésökbe ajánlott teljes tisztelettel maradtam. Pozsonyban mártius 18-án 1848. A Tekintetes Nemes Tanácsnak s Nemes Választott Hites közönségnek. Alázatos szolgálója Komlóssy László mpr. Országgyűlési követ:

U. J. Midőn fentebbi hivatalos tudósítás sebess postára feltétetett, ma délután 1 órakor hirtelen kerületi ülés lön hirdelve, annalfogva visszavéven a postáról, a fentebbi tudósítást kötelességünknek ösmerjük annak eredményéről jelentést tenni.

Pest megye követe Kossuth Lajos előrebocsátván, miszerint Magyar Ország pillanatai vészteljesek lehetvén, indítványát indokolni nem fogja, annalfogva előterjeszti:

a) hogy a bécsi küldöttség eljárásáról a követi kar által egy nyilatkozat készítettven, az kinyomattassék és a követek által küldőiknek mielőbb megküldessék;

b) ezen nyilatkozat egy Országos küldöttség által Pestre, hol az Erdélyiek nagy ingerültségbe vagnak, leküldetvén, ezen küldöttség igyekezzen lemenetele és felvilágosítás nyujtása által csendességet eszközölni.

c) Jelen Ország gyűlése a körülmények miatt ily állásban nem soká folytatódhatván, hogy a felállított Magyar Minisztérium erőteljesen működhessek, addig is, míg egy a képviseleti rendezésen alapuló Ország gyűlése mielőbb Pestre öszve hivatnék, határozat által mondassék ki, hogy némely halasztást nem szenvedő tárgyakban némely törvények alkotásában egyenkénti szavazásai befolyást gyakorolhassanak minden királyi városok, kerületek és káptalanok, szintugy mint a megyék. Ezen Törvény cikkelyek lennének a következők.

1. A Magyar Minisztérium rendszere.

2. A legközelebb öszve hivandó Ország gyűlésének a nép képvisetele alakítása.

3. A közös teherviselésnek a Magyar minisztérium által kidolgozandó és ezen Ország gyűlésére beadandó kulcs szerint minden személyválogatás nélküli teljesítése t. é. november 1-től kezdve.

4. Az urbéri viszonyoknak megszüntetése.

5. A nemzeti Örseregnek Országszerte leendő életben léptetése.

6. A sajtószabadságait eskütszékkeli bizonyítása.

d. Végre mind a két Tábla üléseinek folytonosan tartása (permanens).

Ezek Országos ülésbe bevitetvén a Főrendekhez átküldettek. Komlóssy László mpr. Sápy Sámuel m. k. országgyűlési követek.

Debrecen sz. kir. város muzeumából.

— A muzeumi bizottság ülése. —

Debrecen város muzeumi bizottsága ebben az esztendőben első ülését e héten tartotta meg a Csokonai-kör tanácskozó termében. Jelen voltak: Oláh Károly tanácsnok elnökle mellett dr. Boldisár Kálmán, dr. Ferenczy Gyula, Löfkovits Arthur, Maurer Emil, Péter Gábor, dr. Török Péter és Zoltai Lajos.

Az ülés legfontosabb tárgya volt a muzeum 1907. évi költségvetésének s ezzel kapcsolatban a folyó évre kérelmezendő állami segélyek felhasználása tervezetének megállapítása. A bizottság a muzeum gyarapítását célzó nagyobb szabású tervezetet fogadott el, amelyhez a muzeumnak orsz. főfelügyelőségének hathatós támogatását és jóváhagyását kérelmezi. A régiségtár szaporítása végett részint rendszeres, részint kísérleti ásatásokat akar végeztetni a halápi telken, ahol számos kisebb mesterséges halom emelkedik, többé-kevésbé szabályos csoportokban; a hönvéd barakok körül, ahol népvándorlaskori temető van; Zámon a Kadarc partján; Szepes pusztán; a poroszlói pusztán; Hajduhadház határában; Egyeken; Elep pusztán, Klein Móric ur tanyáján; Pallagon, a Hidvéger testvérek bérletén. Ezenkívül 1—2 kisebb halmot megásat a várostól nyugotra elhuzódó kettős halom sorban. Megfestetni készül a kő- és bronzkori műveltséget feltűntető két képet, Debrecen vidékéről való leletek felhasználásával. A néprajzi gyűjtemény fejlesztése érdekében legelső sorban a hortobágyi pásztor élet tanulmányozását s az ide tartozó összes jellegzetes tárgyak, szokások, hagyományok, mondák, mesék, szójárások, da-

lok stb. összegyűjtését vette fel a munkaprogramba. Felhatalmazta továbbá a muzeum őrét, hogy a néprajzi tárgyak gyűjtése végett kirándulásokat tegyen a Hajduság, Nagykunság, Nyírség, Sárrét és Érmellék különböző helységeibe és városaiba. Tekintélyes összeget, 1200 koronát szánt szépművészeti célokra, képek, szobrok, műtárgyak vásárlására. E gazdag programhoz képest állította össze a muzeum idejéig költségelirányzatát, tekintettel a város által már megszavazott és az államtól reményelt segélyek összegére. A város 2000 koronát ad a muzeum gyarapítására, ezen felül rendelkezésére áll az 1905. és 1906. évekről megmaradt 1158 kor. állami segély, amelyhez még 2300 koronát kér a bizottság a főfelügyelőségtől. Ebből 800 a város házi pénztárát illeti megtérítésül a muzeumóri állás díjazásáért Gyarapításra tehát még mindig 1500 korona marad. Ehez képest a bizottság a muzeum költségvetését 12,932.12 korona bevétellel és 12,685.46 kor. kiadással alapította meg. Főbb tételei a bevételeknél Lőkóvits Arthur évi adománya 500, városi segély 6462.61, állami segély 3458.85, gyűjtés a 48-as honvédek, mint felvigyázók díjazására 760.66; helyiség, fűtés, világítás értéke 1750, gyarapítások: könyvtárnál 200, régiségtárnál 1458.85, néprajzi gyűjteménynél 1300, szépművészetiéknél 1200, butorozás és felszerelésekre 1000, rendezések, irodai költségek stb. 552.61, lakbér, fűtés világítás 1750, állami segélyből megtérítés a házi pénztárnak 800, öreg honvédek díjazása 624 korona. A bizottság helyséllel s elismeréssel vette tudomásul, hogy Lőkóvits Arthur igazgató, a bizottság elnökségével egyetértve a felvigyázókat alkalmazott 48-as agg honvédek díjazására s ezáltal inséges helyzetük némi javítására társadalmi uton ismét 645 koronát gyűjtött. A bizottság a hazafias és humánus adakozóknak hálás köszönetét fejezi ki. Hanem egyuttal elhatározta, hogy a városi tanácsot fölkéri: 1908 tól fogva gondoskodjék a felvigyázókat alkalmazott öreg honvédek megfelelő díjazásáról, akiknek napjai már különben is meg vannak számlálva. Végül a bizottság a főfelügyelőség több rendbeli leiratát, amelyeket a muzeum ügyében küldött, tudomásul vette; néhány kisebb belkörü intézkedést tett s helyben hagyta a muzeum gondviselőinek időközben tett intézkedéseit. A muzeum múlt évi állapotáról készült kimerítő jelentés nagy elismeréssel emlékezik meg a helybeli sajtó jóindulatáról, amelyet muzeumunk iránt egész éven keresztül tanusított. E támogatásnak sok része van az elért örvendetes gyarapodásban. Ugyanazért a bizottság megbizta az elnökséget, hogy a helyi lapok szerkesztőségeinek levél által köszönje meg a hathatós támogatást. Végül a kulturpalota építése érdekében emlékiratot intéz a városi tanácshoz meg a főfelügyelőséghez.

1528. ikt. sz.
1907.

Békés vármegye alispánjától.

Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.

Felkérem, hogy az alábbi körözést hivatalos lapjában közzététetni sziveskedjék:

Horváth János utazó órásmester, aki magát ujszentannai lakosnak vallotta, de ott teljesen ismeretlen, vallo-mása szerint néhai Horváth Ferenc földműves és Vitéz Borbála szülőktől Csornán született, az Aradon elhalt néhai Kovács Teréziával az 1892. évben Bukarestben kötött házasságot, róm. kath. vallásu, özvegy 40 éves, Gyulán, Bé-

kés vármegye kórházában ápolt betegnek születési és illetőségi viszonyai nyomozandók és az eredmény Békés vármegye alispánjával közlendő.

Gyulán, 1907 január hó 31-én.

Alispán helyett:
Dr. Dániel,
várm. főjegyző.

Miniszteri körrendeletek.

98,191. sz. M. kir. földmívelésügyi miniszter.
VI/3-1906.

Valamennyi vármegye alispánjának és valamennyi törvényhatósági joggal felruházott város polgármesterének.

Dr. Pavlik Sándor kolozsvármegyei aljegyzőnek „A legeltetési rendről“ című s a könyvpiacra bocsátott munkája a mezőgazdasági közigazgatás terén alkalmas gyakorlati kézikönyvül szolgálhat, miért is arra, mint ilyenre a Cim figyelmét felhívom, közölve, hogy a mű a szerző sajátja s bolti ára 2 korona.

Budapest, 1907 január 27.

A miniszter helyett:
Mezőssy,
államtitkár.

9730. szám.
12.

Magyar királyi honvédelmi miniszter.

Debrecen sz. kir. város közönségének.

Az 1899. év január hó 22-én kelt 1482—XIX. számú és valamennyi magyar és horvát törvényhatóságnak kiadott honvédelmi miniszteri rendelet hatályát ezennel a cs. és kir. közös hadseregbeli lóállalkozókra vonatkozólag is kiterjesztem.

Ebből kifolyólag felhívom a törvényhatóságot, hogy a járási tisztviselőket és ezek által az illetékes közegeket és községeket utasítsa, hogy ezentul a kincstári lóállalkozók vagyoni állapotában előforduló kedvezőtlen körülményeket az érdekelt cs. és kir. közös hadseregbeli pótkeret parancsnokságokkal is közöljék.

Budapest, 1907. évi január hó 25-én.

A miniszter helyett:
Bolgár,
államtitkár.

Hirek.

— Szabadságon. Oláh Károly kulturtanácsos szabadságra ment, távollétében a kulturügyeket Varga Károly tb. tanácsnok fogja intézni.

— Az üzletvezetőség figyelme. A m. kir. államvasutak debreceni üzletvezetősége, tekintettel a vonatok késésére, akképpen intézkedett, hogy a Debreczenből induló és ide érkező vonatok nagyobb késéséről a közönség az üzletvezetőség hivatalának (Tisza-palota, piac-utcai kapu) bejárata alatt alkalmazott táblákról mindenkor értesülhet.

— Huszárok a bálban. A jogász- és tisztviselő-egylet február 2-iki bálján az történt, hogy két jókedvű huszár tiszt lóháton ment fel a multságba. A városi tanács, mint az Arany Bika szálló tulajdonosa átirt ez ügyben a parancsnoksághoz és átiratban erélyesen tiltakozott az ellen, hogy a jövőben ilyesmi ismételten előforduljon.

— Ének a mi éhletlenségünkről. Azoknak, kik az ujságoknak nemcsak hirrovatát olvassák el, bizonyára feltűnhetett, hogy Debrecen haladásáról, alkotásairól és

kulturális, emberbaráti áldozatairól alig olvasunk jelentősebb dolgokat a budapesti lapokban. Mig talán Kajászó-Szentpéterről, vagy Abaujvár-Kenyhec haladásáról is többször hallunk dicsőeneket zengeni, mint felőlünk. Nem akarunk rámutatni arra, hogy egyetlen-egy budapesti lap sem emelt szót a debreceni egyetem mellett, azt is elszívjuk, hogy egyéb milliányi befektetésünkről sem emlékeznek meg, pusztán csak arra mutatunk rá, hogy például a budapesti lapok közgazdasági rovatában hétről-hétre ki vannak tüntetve a vidéki busarak, de Debrecen hiányzik a kimutatásból. Ugyancsak hasztalanul keresnénk a debreceni piaci árakat, piacforgalmak és több efféléket, melyek nagyon csekély dolgoknak látszanak, de jellemzik a mi élehetetlenségünket. Pedig most még azt sem foghatják ránk, hogy a saját zsirunkban fulunk meg, mert eltűntek a régi boldog idők és mindenki nehéz körülmények között él. Annál kevésbé olvasunk a budapesti lapokban valami telemelőt, szépet városunkról, pedig csinálunk mi dicséretes dolgot is, habár nem is kürtöljük világgá. Most csak ennyit, legközelebb azonban elmondjuk az okokat, melyek szomorú bizonyítékait fogják adni a mi élehetetlenségünknek.

— **Köszönet Thaly Kálmánnak.** Székesfehérvárról jelentik: Fejér megye törvényhatósági bizottsága, Széchenyi Viktor gróf főispán elnöklésével tartott közgyűlésén, Huszár Ágoston volt alispán indítványára köszönetét nyilvánította Thaly Kálmánnak II. Rákóczi Ferenc és bujdosó társai hamvainak hazahozatala körül szerzett érdemeiért.

— **Az ideai sorozás.** Az ideai sorozás ápril hónap 2-ikán kezdődik. Ezen napon az 1884-ben született debreceni illetőségű ifjak jönnek sor alá; a következő napokon az 1885 és 1886-ban született hadkötelesek soroztatnak.

— **Értekezlet a Duna-Tisza csatorna ügyében.** A Duna-Tisza csatorna ügyében értekezlet lesz Budapesten a hó 11-ikén; az értekezleten Debrecen sz. kir. várost Kovács József polgármester, Aczél Géza főmérnök fogják képviselni.

— **Személyi hir.** Szalay Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója a napokban városunkban időzött és látogatást tett a városi múzeumban.

— **Simonffy Imre betegsége.** Igaz örömmel jegyezzük fel, hogy *Simonffy Imre* kir. tanácsos, nyugalmazott polgármester állapotában örvendetes javulás állott be úgy, hogy a köztisztelőben álló férfiú élete mentve van és bár hosszabb ideig fog tartani felgyógyulása, most már bizonyos, hogy felépülése után ismét láthatjuk az ő nemes és tiszteletreméltó alakját közéletünk javára munkálkodni.

— **Zagyva Lajos halála.** *Zagyva Lajos* kir. közjegyző, ki csak nem régen jött városunkba Mezőtúrról, február hó 5-én, 57 éves korában, hosszas betegség után jobblétre szenderült. Temetése nagy és osztatlan részvét mellett f. hó 8-ikán délelőt ment végbe. Áldás emlékére.

— **A közigazgatási bizottság ülése.** A közigazgatási bizottság február 5-ikén tartotta rendes havi ülését. Az ülésen Wessprémy Zoltán főispán elnökölt. Jelen voltak: Kovács József polgármester, Bészler Károly tb. főjegyző, Árvaszéki elnök, Latinovics Mihály főmérnök, Eisenmann Oszkár h. pénzügyigazgató, Dr. Tüdös Kálmán főorvos, dr. Csánky Viktor kir. tanfelügyelő, Magos György tiszti főügyész, Galánffy János dr. kir. ügyész, dr. Tüdös János, Rickl Antal, Kiss Albert, Somogyi Pál, Márton Imre, dr. Fejér Ferenc. Az ülésen a szakelőadók bemutatták jelentésüket, melyeket a bizottság tudomásul vett.

— **Értekezlet a hatósági mészárszék ügyében.** Városunknak legutóbb tartott törvényhatósági bizottsági közgyűlésén *Jánosi Zoltán* biz. tag interpellációt intézett a városi tanácshoz a hatósági mészárszék felállítására ügyében. Ebben az ügyben a héten értekezlet volt a városházán, mely értekezleten *Körner Adolf* tanácsnok elnökölt. Jelen voltak kivüle: *Szávay Gyula* a kereskedelmi

és iparkamara titkára, *Rédei Rezső* dr. segéd titkár, *Csáky János* vágóhídi igazgató, *Armann Gyula* állatorvos, *Jánosi Zoltán* bizottsági tag. Az értekezlet megvitatta *Jánosi Zoltán* ismeretes indítványát, érdemleges határozatot azonban nem hozott, mivel nincsennek összegyűjtve a közlélelmezésre vonatkozó adatok.

— **A tizenegyedik gyógyszerertár.** Leleszi Kovách Nándor, a tizenegyedik gyógyszerertár tulajdonosa arra kérte a belügyminisztert, engedné meg, hogy gyógyszerertárát a Mester-utca belső területén állíthassa fel. A miniszter a kérvényt véleményezés végett leküldte a városi tanácshoz. A tanács f. hó 7-én tartott ülésében az áthelyezést nem véleményezte.

— **Halálozás.** Vettük a következő gyászjelentést: Versecz thjf. város tisztikara mély fájdalommal tudatja, hogy szeretett és becsült tisztvárosa: *Popov Milutin* városi levéltárnok f. évi február hó 5-én, esti 7 órakor buzgó és hű szolgálatának 5-ik évében, hosszu betegség után elhunyt. Legyen áldott emlékezte! Versecz, 1907. évi február hó 6-án.

— **A siketnémákat gyámolító egyesület ülése.** A siketnémákat gyámolító debreceni egyesület a napokban igazgatótanács ülést tartott Wessprémy Zoltán főispán egyesületi elnök elnöklésével. Az ülésen jelen voltak Wessprémy Zoltánné, Varghánó Dalmy Teréz, dr. Popper Alajosné és Sepsy Dezsőné urasszonyok, továbbá Aczél Géza, K. Tóth Kálmán, Péntes Sándor, dr. Czeglédy Mihály, Lestyán Adorján, Rásó Gyula, dr. Irinyi István, Márk Endre, Kiss Sándor, dr. Csánky Viktor, Kozma László, ifj. Schvarcz Vilmos és Koncz Ákos egyesületi főjegyző és Gácsér József igazgatótanár.

Wessprémy Zoltán főispán elnök megnyitván az igazgatótanács ülést, megköszöni az egyesületnek elnökké történt megválasztását. Szép beszédben vázolta ezen emberbaráti intézmény áldásos voltát és bár eddig is figyelemmel kísérte az egyesület működését, a jövőben még nagyobb buzgalommal fogja azt előmozdítani. A főispán elnök beszédét az igazgatótanács éljenzéssel vette tudomásul.

Ezután Gácsér József igazgató terjesztette elő 32 pontból álló jelentését. Az elmondottakból örömmel győződhetett meg mindenki az áldásos intézmény fejlődéséről.

Az igazgatótanács, tekintettel Gácsér József igazgatótanár fáradhatatlan működésére, részére 300, azaz háromszáz korona fűtési és világítási átalányt szavazott meg.

Megbizzta továbbá Aczél Géza főmérnököt és igazgatótanács tagot, hogy a szakközégek bevonásával készítse el a siket-néma iskola épületének tervét és költségvetését, hogy az minél előbb felépíthető legyen.

Végül az igazgatótanács a siket-néma egyesület javára rendezendő színházi előadás programjának kidolgozására bizottságot küldött ki.

— **Kővé vált erdők.** Mint Newyorkból írják, az amerikai kormány elhatározta, hogy a nagyhirű arizonai kővé vált erdőket törvény oltalma alá helyezi. Ezek a kőerdők a nagy amerikai természeti csodák legérdekesebbjei közé tartoznak. Megkövesült fa magában véve, nem éppen nagy ritkaság; mindenütt láthatni ilyen maradványokat és különösen Kairó környékén találtak szép példányokat, valamint az újabb tuniszi és algiri ásatásoknál is. De arizonai sivatag erdejének nagyszerűségével nem vetekedhetik más a világon. Itt egy egész hatalmas kővé vált erdő tölti ki a több mértföld hosszú, kilométernyi széles és 15–20 m. mély völgyet. Az egész vidék kopár és pusztaság, a völgy oldalán is csak igen gyér és satnya növényzet tengődik. A kővé vált fatörzsek közül sokat szét hasított már az idő és félmétertől egész hétméteres darabokban hevernek körül, míg a legérdekesebb példányok óriási magasságig épségben nyulnak föl. Nem egy hetven méter magas és másfél méter átmérőjű. Az egyiket a kövesült hidnak nevezik, mert rengeteg mélység fölött nyulik át a hatalmas törzs, két végével a két partra támaszkodva. A törzsek kövesedése oly

tökéletesen ment végbe, hogy a belsejük valósággal chalcidonná és achattá vált. Így természetesen az értékük is tetemes és alapos oka volt rá az Egyesült-Államoknak, hogy az ipari kihasználás ellen megvédje őket.

Egyébként az amerikai tudósok ezt a magyarázatát adják a fák megkövesülésének: A növények a komzerák családjához tartoznak és a földről már rég eltűntek. Ebben az igen régi korban az arizonai tájakra, földszüvedés révén, behatolt az Oceán vize és elborította a növényeket. Ezek közül a gyöngébbeket elragadta az Oceán árja, az erősebbek azonban helyt álltak és a körülöttük zajgó só és homok lassankint vastag, erős réteggel vonta be őket. Évezredek múltán a talaj ismét emelkedett és a víz lefolyott róla. Ekkor azután a természet folytatta működését. A forróság fagy, esőzés és áradások hatása alatt lassankint lerepesztett a fatörzset körülvevő réteg és az évezredek pánca mögött előtűnt a fa eredeti alakja.

— Gyufagyár Debrecenben. A napokban olyan mozgalmáról értesültünk, melynek célja volna egy gyufagyár felállítása városunkban. Az eszme igen jó és megvalósítása esetén sok munkás kéznek adna a gyár kenyeret.

— Az utcai járókról. A változatos tél, elismerjük, hogy terhes kötelezettséget ró a háztulajdonosokra, mert reggeltől estig tisztítani kénytelenek a járókat. Annál csodálatosabb, hogy míg a háztulajdonosok ebbeli kötelezettségüknek lehetőleg eleget tesznek, addig a kollégium házai előtt, de meg a nagytemplom előtt is a járók életveszélyesek, aminek egyik és fő oka az, hogy az ereszek amott nincsenek csatornával ellátva. Már pedig azt hisszük, hogy a gazdag kollégiumnak és egyháznak pénztára megbírná az ereszcatornák felrakását és ezzel együtt a járó letisztításával járó költségeket is.

— A helyettes anyakönyvezetói állás. A közigazgatási bizottság a Járossy Lajos lemondása folytán megüresedett helyettes anyakönyvezetói állásra első helyen: Oláh Gyulát, második helyen Lősch Istvánt és harmadik helyen Szabó Gyulát jelölte.

— Korai hírek. Nap-nap mellett olvassuk egyes hetilapokban, hogy a város új színházat épít, melynek terveit a főmérnök már elkészítette, továbbá hogy a postapalota ma-holnap épül és több efféléket. Ezek a hírek mind koraszültek, mert a főmérnök nem készítte el az új színház terveit és a postapalota ügye sincs még elintézve.

— Vidéki rendőrkapitányok kongresszusa. A törvényhatósági joggal fölruházott szabad királyi és rendezett tanácsú városok rendőrkapitányai február 18-án Budapesten országos rendőrkapitányi kongresszust tartanak a vidéki rendőrség közérdekű dolgainak megvitatása és a vidéki rendőrség újjászervezése érdekében. A kongresszust Hegedüs Sándor marosvásárhelyi rendőrkapitány, mint az 1893-ban Budapesten megtartott országos kongresszus által kiküldött permanens bizottság elnöke hívta össze, aki egyúttal fölkerlte az érdekelt rendőrkapitányokat, hogy résztvételüket február 12-éig levélben, vagy táviratban közöljék vele. Az országos kongresszus eddig megállapított programja a következő:

Február 17-én este hét órakor találkozás és ismerkedés a Pannónia-szálló éttermében. Másnap, február 18-án délelőtt tíz órakor lesz Pest vármegye székházában az országos értekezlet a következő napirenddel: a) a kongresszus tisztviselő karának megválasztása, küldöttségek szervezése; b) előterjesztés a vidéki rendőrség újjászervezése tárgyában; c) előterjesztés a magyarországi rendőrkapitányok és rendőrtisztviselők egyesületének megalakítása tárgyában. Február

19-én délelőtt: Tisztelgések; az államrendőrségi intézmény megtekintése és tanulmányozása. Bankett, a rendőrség által megjelölendő helyen és időben.

— A nagyerdei gyógyfürdő. Hányan vannak városunkban is, akik elmennek hidegvíz kurára meszsze idegenbe, tengerpénzt áldozva, holott a hidegvízgyógyimódot ép úgy használhatnák a Nagyerdőn, hol a vízgyógyimód minden modern eszköze, a fürdőbérlet elismert szak-tudománya, lelkiismeretes gyógykezelése rendelkezésükre áll. A fürdőbérlet Balkányi Ede dr. főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern higiénia minden eszközével oly és olcsó áron kuráltathatja magát mindenki, mint sehol a világon. A víz alkalmazása gyógycélokra, hőmérsék-, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatosságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknel eredménnyel alkalmazhatjuk. Általában a vízgyógyimód ed-zőleg, éltetőleg és erősítőleg hat. Az anyagcsere fokozódása, az ideg-rendszernek kedvező befolyásoltatása által a beteg szerveknek meg-változott működésük idéztetik elő. Sem fiatalja, sem öregje nem zárandó ki a hidegvízgyógyimód alól. A fiatal szervezet erőteljesebben fejlődik és gyarapszik mellette, míg a magasabb korban a hanyatló erőket felélénkíti és a lassan működő szerveket felfrissíti. Eredmény-nel alkalmazható tehát a vízgyógyimód és annak különféle alakjai: 1. Súlyos betegségek utáni elgyengüléseknél. 2. Erősödési és edzési szempontból, a légzőszerveknek huruto állapotra való hajlamánál. 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m. vérszegénység-, sápkór-, kövérség-, köszvény-, görvélykór- és cukorvizeleznél. 4. Gyomor-, bél- és máj-bántalmaknál. 5. Vérkeringési zavaroknál, vértolulás- és aranyeres megbetegedéseinek, a neurastheniánál, ennek sokoldalú jelenségeinél, a mint: fejfájás, szédülés, fejnemés, levertség, szellemi és testi kime-rültség, álmatlanság, asthma, ideges szívbántalmak, a gyomor-, bél és nemi szervek neurastheniájánál, hysteriánál, Basedow-féle beteg-ségnél, görcsös és hűdéses állapotoknál. — A nagyerdei hidegvíz-gyógyintézet modern és czélszerű berendezése, fekvése és kitűnő puha vize fölülte alkalmas tényezők a vizkurának sikeres használatára. Fő-városi szakértői személyzet végzi a teendőket, az árak mérsékelték. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva férfiaknak: d. e. 9 óráig és d. u. 5—8 óráig; nőknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig Kiki keresse meg elvesztett egészségét a nagyerdei hidegvízgyógyi-módotban.

— ELADÓ BOR. Érmelléki, diószegi az ezernyolcszáz-nyolcvanas évekből, mintegy 50 hektoliter, valamint 1903. és 1904. évi ugyanottani rizling 20—25 hektoliter eladó. Med-gyaszay Miklós árvaszéki ülnöknél (városház I. em. 23. ajtó).

Szerkesztői üzenetek.

Orvosdoktor. Azt a bizonyos cikkelyt mi is olvastuk, de nem botránkoztunk meg, mert szinigagságokat irt az illető. Az igazmondás azonban fáj, ez az oka annak, hogy a válasz erős volt. Miután azonban a vita nem a mi lapunkban indult meg, a beküldött cikkelyt nem közölhetjük.

Szekszárd. Magánlevélben felelünk kérdésére, annyit azonban már most is mondhatunk, hogy óhajtatását alig tudjuk teljesíteni.

A. E. Intézkedtünk a kérdéses ügyben.

745—1907. szám.

Árverési hirdetmény.

Debrecen sz. kir. város tanácsa közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező zárt sertés vásártéren gyakorolható kizárólagos étel és ital arulási jogot az 1907. év február hó 15-től kezdődőleg 1909. év december hó 31-ig terjedő időre — az 1907. év február hó 9-én délelőtt 9 órakor a városháza közgyűlési termében tartandó nyilvános árverésen bérbeadja és az árverelni szándékozókát ezen árverésre azzal a megjegyzéssel hívja meg, hogy a kikiáltási árnak, vagyis 400 koronának a 10%-át az árverést fogantató bizottság kezeihez előzetesen letenni tartoznak és hogy az árverési feltételek a városi számvevői hivatalnál közzszemlére kitétettek.

Debrecen, 1907 január 31-én.

A városi tanács.